

комплексу Сумської області з метою поліпшення екологічної ситуації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : спец. 11.00.02 «економічна та соціальна географія». Київ: Інститут географії НАН України, 19 с.

4. Сюткін С. І. (2005). Географія і екологія: суспільно-географічний погляд. *Екологія і раціональне природокористування: Наукові записки СумДПУ імені А.С. Макаренка*. С. 3-9.
5. Сюткін С. І. (2020). Курс лекцій з географії світового господарства. Суми : СумДПУ, 142 с.

Основні напрями розвитку сфери обслуговування Лубенського району Полтавської області за результатами соціологічного опитування населення

Хоменко Т. О., Корнус А. О., Корнус О. Г., Кандиба Ю. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

khomenkotanya4890@gmail.com

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

kand77@ukr.net

Проблеми соціального розвитку регіону завжди знаходяться в полі зору як науковців, так і місцевих органів управління, адже соціальна сфера є важливою складовою життя суспільства та подальшого його існування. Вивчення стану розвитку соціальної сфери за допомогою соціальних опитувань дає можливість об'єктивно оцінити стан обслуговування населення, окреслити їх шляхи вдосконалення та визначити проблеми соціального розвитку регіону.

Метою дослідження є встановлення рівня потреб населення Лубенського району Полтавської області у соціальних послугах та порівняння рівня розвитку сфери обслуговування населення у містах і сільській місцевості району.

Для дослідження потреб населення жителів Лубенського району та оцінки стану функціонування сфери обслуговування в районі, було проведено анкетування його мешканців. В опитуванні взяв участь 221 респондент. Серед них – 71 % жінок та 29 % чоловіків. Вік респондентів становив від 16 до 60 років, у т.ч: 10,4 % – 16-18 років, 51 % – 18-30, 31,7 % – 30-45, 6,8 % – 45-60. Звісно, на відповіді буде впливати те, у якій місцевості проживає респондент. Враховуючи це, респондентів умовно було поділено на дві групи: І група – жителі колишніх районних центрів (міста та селища міського типу) (68,3%); ІІ група – населення, що проживає у сільській місцевості (31,7%).

На запитання «Чи задовольняє Вас рівень медичного обслуговування?» 91% респондентів відповіли «Ні», тобто вони незадоволені наданням медичних

послуг, і лише 9% відповіли «Так». Наступним запитанням було «Причини незадоволеності медичною сферою», у якому потрібно обрати декілька варіантів або ж написати свій. Отже, основними причинами незадоволення населення є: недостатня кількість кваліфікованих кадрів – 177 респондентів обрало цей варіант, застаріле обладнання – 140, недоброзичливе ставлення – 90, корупція – 57, труднощі щодо запису до лікаря – 29. Серед респондентів І групи 92,7 % – незадоволені рівнем медичного обслуговування, зокрема через скорочення медичного персоналу та закриття відділень, байдужість, а також те, що лікарів часто немає на робочому місці.

Мешканці сільської місцевості на аналогічні запитання відповіли практично так само – 90 % незадоволені рівнем обслуговування. Серед основних причин незадоволеності чітко виражені недостатня кількість кваліфікованих кадрів та застаріле обладнання. Також були й інші варіанти, наприклад, жителька с. Тарасенкове, що входить до Оржицької громади, пише: «Якщо щось станеться вночі, то ніхто не допоможе. Слухавку не братимуть і не відкриють двері. Ніякої допомоги». На запитання «Чи подобаються Вам реформи у медичній сфері, які відбулися за останні роки?» отримано негативні результати – 77% респондентів відповіли «Ні».

У відповідях на запитання «Які заклади побуту діють у Вашому населеному пункті?» та «Чи задоволені ви в цілому наданням цих послуг?» мешканці Лубенського району відповіли наступним чином. Найбільша кількість закладів та послуг побуту, які наявні у населених пунктах опитуваних це: перукарні, СТО, заклади що надають ритуальні послуги, ремонт взуття та одягу, а також ремонт техніки, виготовлення меблів на замовлення, індивідуальний пошив одягу та взуття. Щодо цих послуг, то 50,7 % респондентів задоволені ними, а 49,3 % – незадоволені. У цілому співвідношення майже паритетне, але відмінності спостерігаються у відповідях І і II групи населення. Серед міських жителів більша частка – 56 % є задоволеними. Частка задоволених серед сільських жителів значно менша – 38,4 %. На основі аналізу відповідей можна зазначити, що найпоширенішими послугами у сільській місцевості є: послуги перукарень, ремонту взуття та одягу, ремонту автомобілів та ритуальні послуги.

Визначення стану закладів культури у районі оцінювалося шляхом аналізу відповідей на запитання «У якому стані знаходяться заклади культури у Вашому населеному пункті? (театри, бібліотеки, будинки культури, музеї тощо)». У результаті опитування 60,6 % респондентів визначили його стан як задовільний стан, 28,5 % – поганий, 8,6 % – гарний, у поселеннях 2,3 %

респондентів такі заклади відсутні. Відповіді респондентів I і II групи відрізняються. Серед міських жителів на поганий стан обслуговування закладами культури вказують 23,1 %, натомість у жителів сіл він перевищує 41 %. Така ж ситуація і з гарним станом: у I групи частка задоволених майже у два рази вища – 10,6 %, ніж у жителів II групи – 5,7 %. У таких населених пунктах, як с. Хорошки Новооржицької громади, с. Пилиповичі, с. Полунівка Оржицької громади взагалі відсутні заклади культури.

Відповідаючи на запитання «Чи задоволені Ви рівнем транспортного обслуговування?» 86,4 % респондентів відповіли, що незадоволені. Серед основних причин незадоволення транспортним обслуговуванням жителями міських поселень називаються відсутність належної кількості маршрутних таксі, або ж їх відсутність у певний період дня та незадовільний їх стан.

Говорячи про основні проблеми незадоволення транспортним обслуговуванням респондентів II групи, виділяємо одну – мала кількість маршрутів або ж повна відсутність автобусного сполучення. Аналіз даного питання привернув увагу знову до с. Тарасенкове Оржицької громади. В опитуванні взяло участь 11 мешканців цього села, кожен з них заявляв, що у населеному пункті зовсім відсутнє автобусне сполучення, типові відповіді: «немає автобусного сполучення, немає як добратися до районного центру, в аптеку», «немає, взагалі, автобусних сполучень, як людям дістатися до лікарні?» тощо.

Роботою житлово-комунального господарства також більше задоволені жителі міських поселень. Відповіді на запитання «Чи задоволені Ви роботою житлово-комунального господарства?» розподілилися так: 33,7 % респондентів I групи задоволені роботою цього сектору, серед сільського населення показник задоволеності становить лише 5,7 %. Основними причинами незадоволення міських жителів стали такі: «ЖЕК довго реагує на виклик, часто дуже важко додзвонитися у такі установи як «газ», «водоканал», «обленерго»», «влітку часто вимикають водопостачання», а також «нерегулярне вивезення сміття, через що у дворах формуються «звалища» сміття». Стосовно основних причин незадоволення у II групи респондентів – це повільна реакція ЖЕКу на виклик. Також респонденти неодноразово називали таку причину як «байдужість» закладів ЖКГ. Досить типовими відповідями були «відсутність смітєвих баків», «чому не можна встановити смітєві баки? Через їх відсутність багато людей вивозять сміття за село і утворюються звалища», «потрібно вставати у 6 ранку, щоб викинути сміття, оскільки тільки два рази на тиждень приїжджає смітєзбиральна машина».

На запитання «Чи задоволені Ви рівнем обслуговування у закладах громадського харчування?» 39 % респондентів, які належать до І групи відповіли, що задоволені рівнем обслуговування, 31,1 % вказали, що не відвідують заклади громадського харчування, 29,9 % опитуваних незадоволені. Серед мешканців села частка тих, хто відповів, що не відвідують заклади громадського харчування, значно більша – 54,4 %. Цей показник можна пояснити тим, що дані заклади відсутні у сільській місцевості. Задоволеними рівнем обслуговування є 34,2 % населення, і відповідно 11,4 % – незадоволені. Дослідження рівня задоволення населення рівнем обслуговування у закладах громадського харчування показало, що у сільській місцевості висока частка мешканців, які не користуються цим видом обслуговування. У той же час, у респондентів І і II групи частка задоволення рівнем обслуговування у закладах цього типу майже однакова.

Також в опитуванні було запитання «Чи задоволені Ви станом закладів освіти та рівнем обслуговування у них?». Серед міських жителів 50,3 % зазначили, що вони задоволені станом та рівнем обслуговування цих закладів, сільські жителі задоволені на 44,2 %. Основні причини неналежного рівня обслуговування у закладах освіти не встановлювалися.

На питання «Чи задовольняє Вас кількість магазинів?» позитивно відповіло 78,3 %. Якщо аналізувати відповіді різних груп населення, то результати такі: І група – 80,1 % задоволених; II група – 72,8 %. У цілому можна сказати, що жителі району задоволені торговельним обслуговуванням.

На запитання «Яким видом послуг Ви найчастіше користуєтесь?» серед респондентів переважають відповіді: побутовими послугами, медичними, освітніми, культурними, послугами у сфері відпочинку та розваг. Зрозуміло, що розподіл відповідей між послугами користування буде більшою чи меншою мірою відрізнятися серед респондентів І і II групи.

Слід зазначити, що у мешканців І групи найбільшою популярністю користуються побутові послуги (59,6 % респондентів), далі йдуть медичні послуги 48,3 %, освітні – 45,6 %, закладів культури – 26,4 %, на послуги у сфері відпочинку та розваг припадає 2,6 %. Респонденти, що входили до II групи користуються найбільше послугами закладів побутового обслуговування – 45,7 %, другу позицію займають культурні послуги – 41,4 %, третю і четверту – медичні (37,1 %) та освітні (30 %).

Висновки. Проведене соціологічне опитування мешканців Лубенського району Полтавської області дало можливість реально оцінити сучасний стан соціальної сфери, порівняти рівень обслуговування у містах та у сільській

місцевості, встановити, які послуги є найбільш затребуваними у жителів регіону, які слід удосконалювати. Перспективи розвитку сфери послуг мешканці міст і сільських населених пунктів бачать по-різному. Більшість респондентів I групи відповіли, що доцільно було б відкрити розважальні заклади для дітей та дорослих, басейни, спортзали та збільшити кількість спортивних майданчиків, салонів краси, магазинів косметики, СТО, відкрити приватні кабінети лікарів, медичні заклади, або ж відновити функціонування наявних ФАПів, заклади з ремонту техніки. Жителі сільської місцевості найбільше зацікавлені у медичному та побутовому обслуговуванні, яке, на жаль, у сільській місцевості майже відсутнє. Дана робота може бути використана органами місцевого самоврядування для розробки програм соціально-економічного розвитку району.